

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

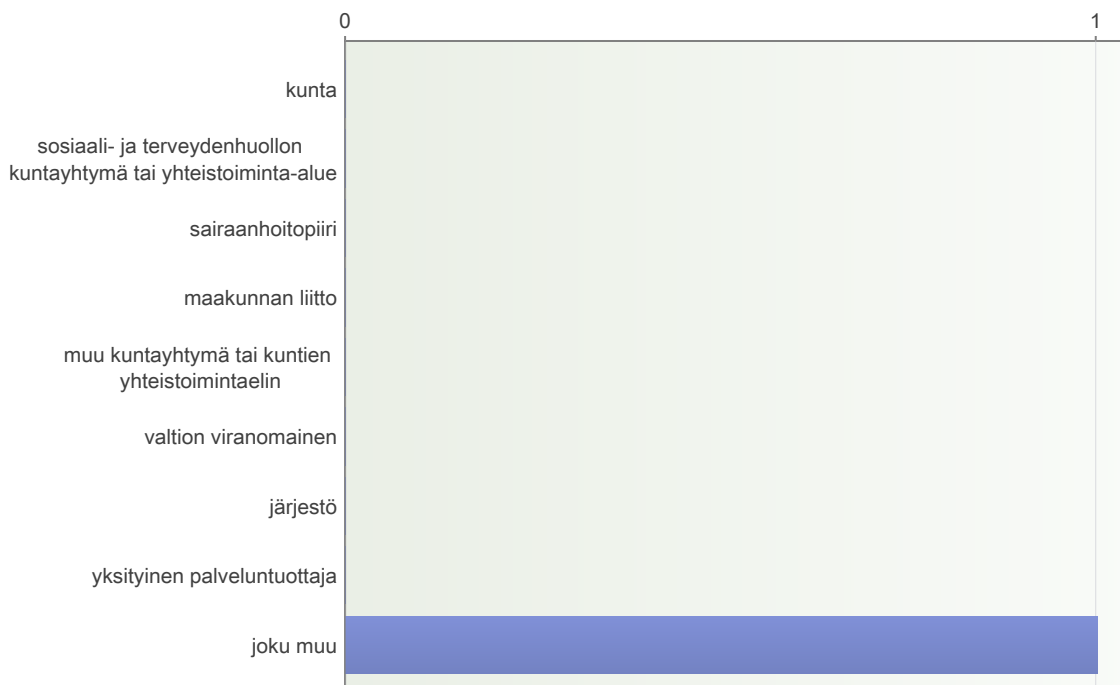
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Kansanterveystieteen ja kliinisen ravitsemustieteen yksikkö, Itä-Suomen yliopisto	Jussi Kauhanen	jussi.kauhanen@uef.fi	14.12.2017	Asiantuntijatyöryhmä

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

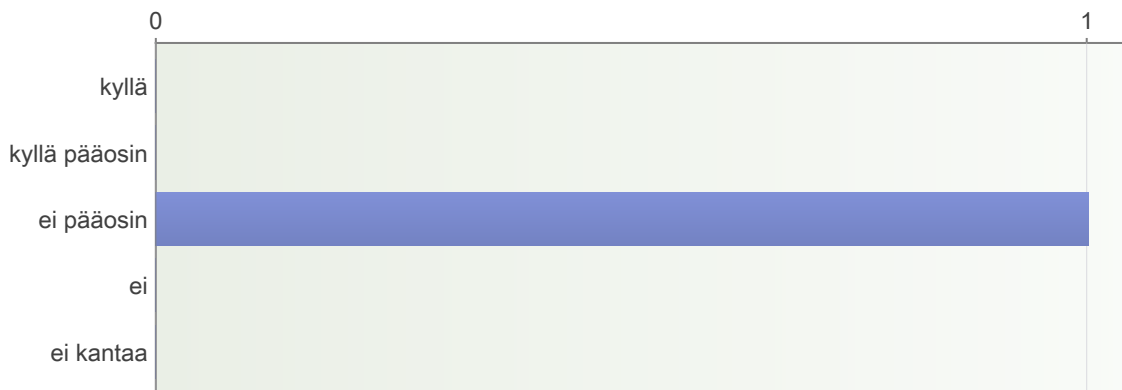

Avoimet vastaukset: joku muu

- Perusterveydenhuollon koulutuksesta vastaava yliopistoyksikkö/UEF

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

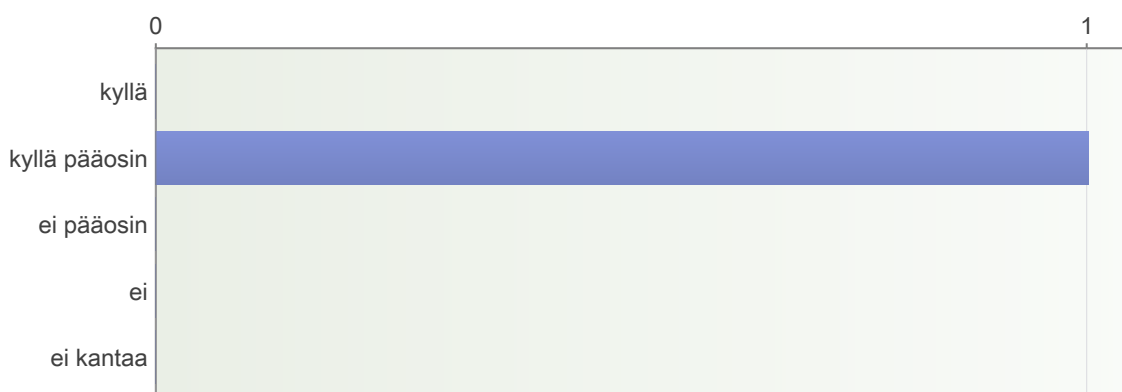
4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Liian laaja valinnanvapaus erityisesti erikoissairaanhoidossa synnyttää palveluntuottajia kasvukeskuksiin, mutta syrjäseuduilla palvelut voivat jopa vaarantua

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

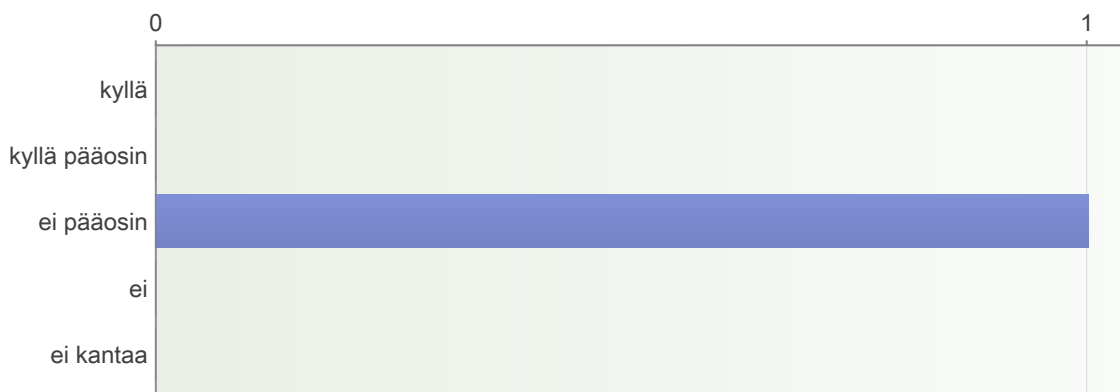

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

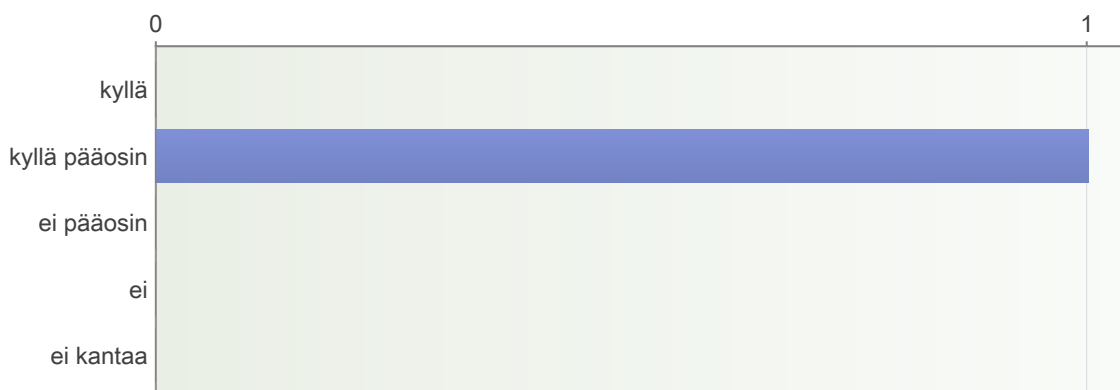

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

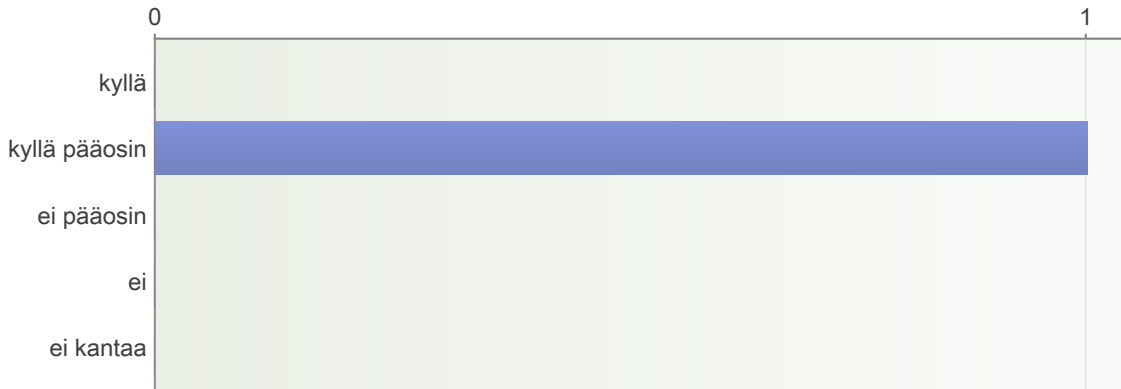
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Mahdollisuudet tähän ainakin ovat olemassa. Palveluntuottajista on kiinni, toteutuuko

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

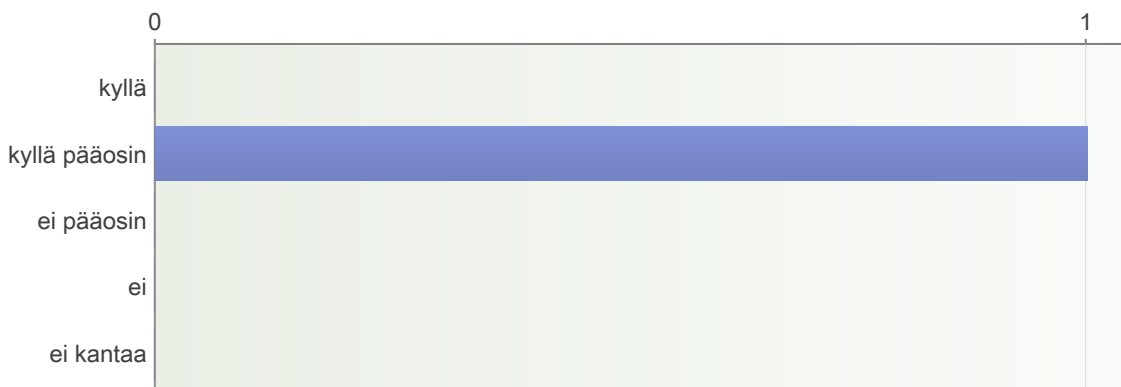
12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Edelleen epävarmuutta on siitä, onko sosiaalitoimi ja myöskin perusterveydenhuolto integraatiossa aidosti mukana. Tarvitaan toki paljon työtä palvelu- ja hoitoketjujen sekä muiden prosessien hiomiseksi.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Olisiko maakuntia nykymallissa kuitenkin liikaa?

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

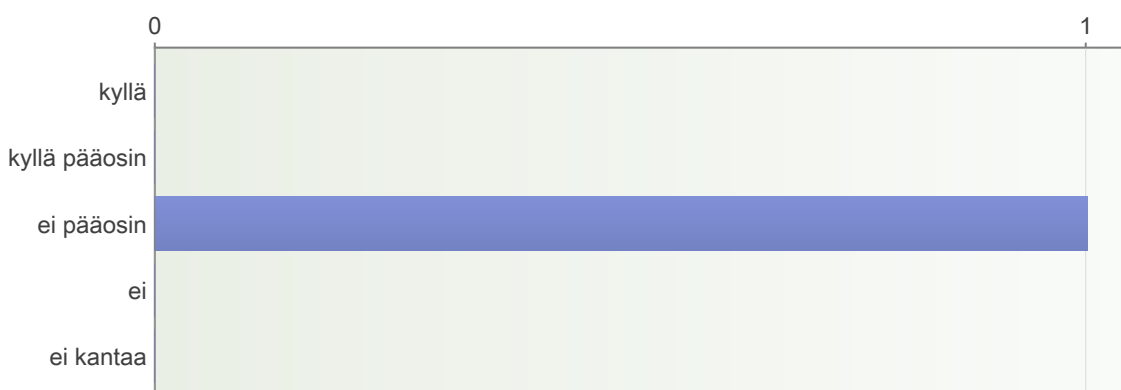

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

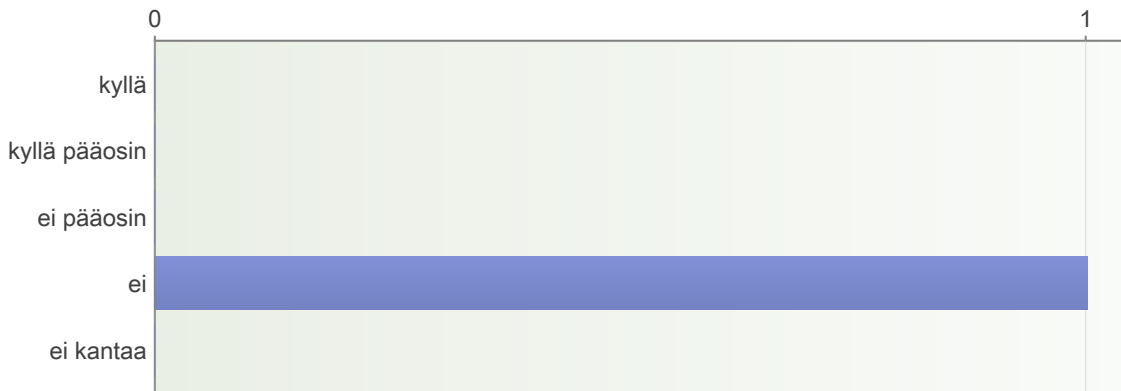
Vastaajien määrä: 1

- Tämä on hurja tavoite. Kokemukset esim. Ruotsista viittaavat siihen, että ainakin alussa voi käydä itse asiassa päinvastoin ja kustannukset nousevat. Pitkän aikavälin puitteissa voisi ajatella, että kustannuskehitys aikanaan hidastuu 3 miljardin euron edestä, jos palvelujärjestelmä rakentuu hallitusti.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin

asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvuluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

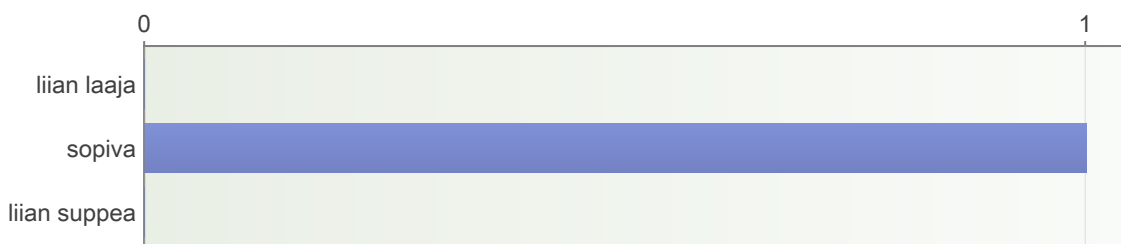
20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden piiriin tulee palvelutuottajia etenkin kasvukeskuksiin ja niiden liepeille, ja merkittävä osa asiakkaista voi valita yksityisen sosiaali- ja terveyskeskuksen. Maakunnan liikelaitoksen voi olla mahdoton pitää yllä omaa palveluverkosta lain edellyttämässä laajuudessa erityisesti näissä kasvukeskusmaakunnissa.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

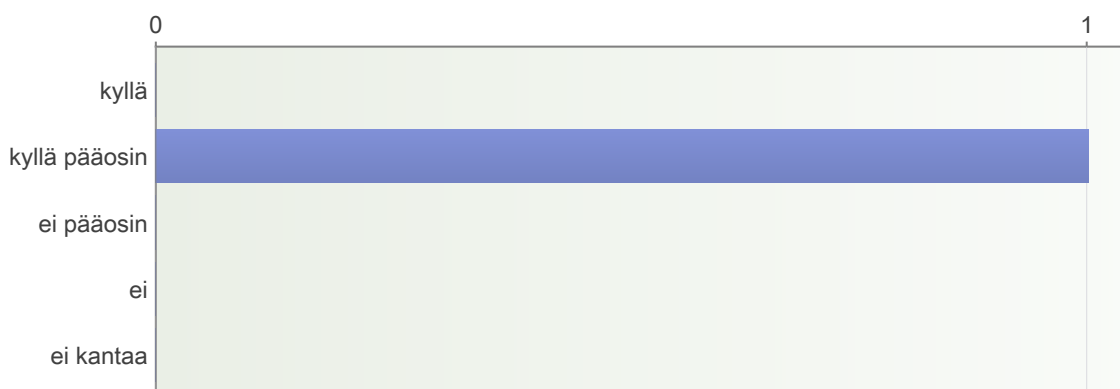

24. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

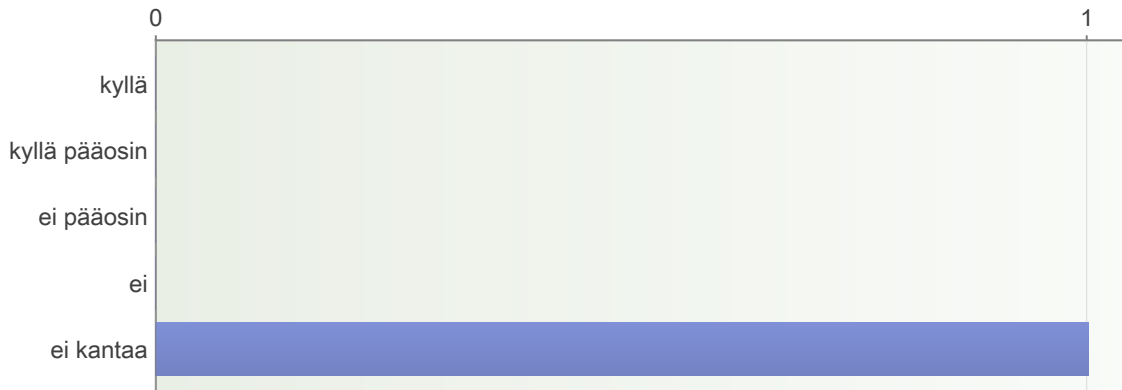

26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

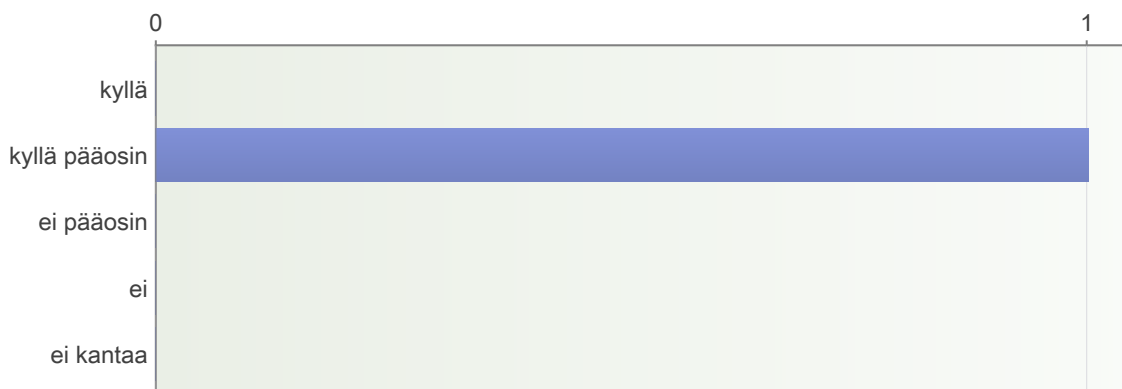

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

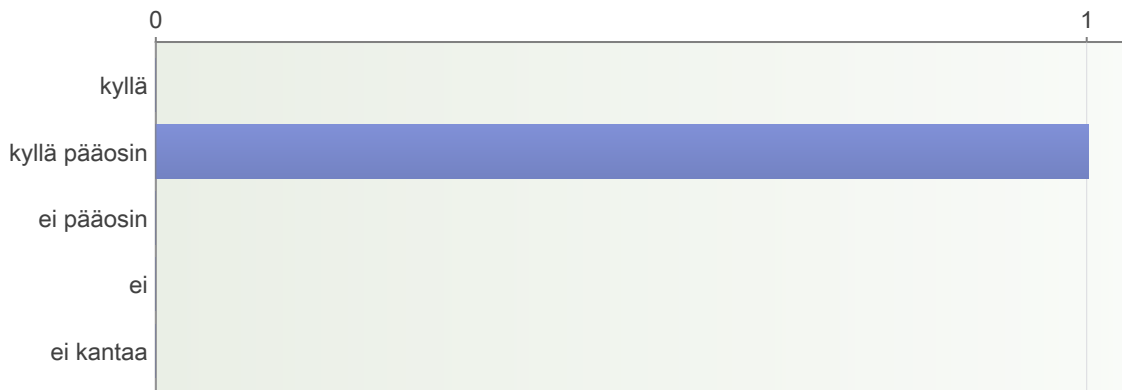

30. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

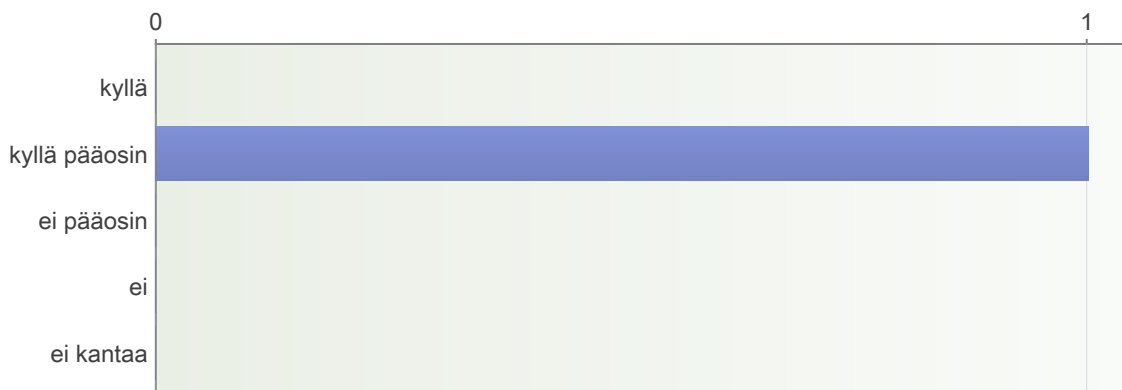

32. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

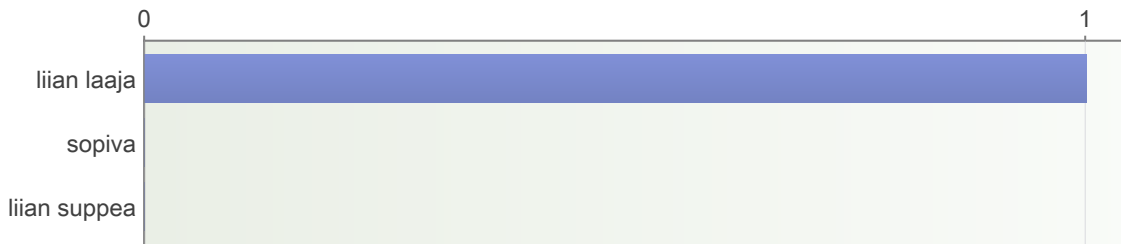
34. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Oikean ja informoidun valinnan tekeminen tulee usein olemaan todella vaikeaa.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Väistämättä syntyy ajatus, että lakiesityksen mukaan tiettyjä erikoissairaanhoidon osa-alueita (erityisesti operatiivisilla aloilla) tulisi siirtymään yksityisille palveluntuottajille. Myös perusterveydenhuollon järjestämisessä on jo nähtävissä, että kansainväliset yritykset tekevät mielellään pitkiä sopimuksia kasvukeskusten lähellä olevien kuntien palvelujen kokonaisulkoistuksesta. Jatkossa tämä koskisi todennäköisesti aika suurta joukkoa lääkäreitä ja hoitajia erikoissairaanhoidossakin. Maakuntien liikelaitosten ja esimerkiksi yliopistosairaaloiden kyky tarjota palveluja heikkenisi joiltain osin ehkä jopa vaarallisen paljon. Tämä koskee paitsi päivystystoimintaa (jonka taustalle tarvitaan virka-ajalla työtä tekevää henkilöstöä) myös koulutusta. Kuinka turvataan lääkäreiden ja hoitajien perusopetusta sotekeskuksissa ja maakuntien liikelaitoksissa, etenkin yliopistosairaloissa? Voiko yksityisiä palveluntuottajia velvoittaa koulutuksen järjestämiseen nykyisellä kustannustehokkaalla tavalla? Erikoislääkärikoulutuksen järjestäminen ja ohjaus tulee olemaan erityisen haasteellista, varsinkin jos erikoistumisen (yleislääketiede, työterveyshuolto, geriatria ym.) toimipaikka on kansainvälisen konsernin omistama yksityinen soteasema, jossa lääkärit olisivat ammatinharjoittajina? Kuinka voidaan vaatia heidän osallistumistaan erikoistuvien ohjaukseen?

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

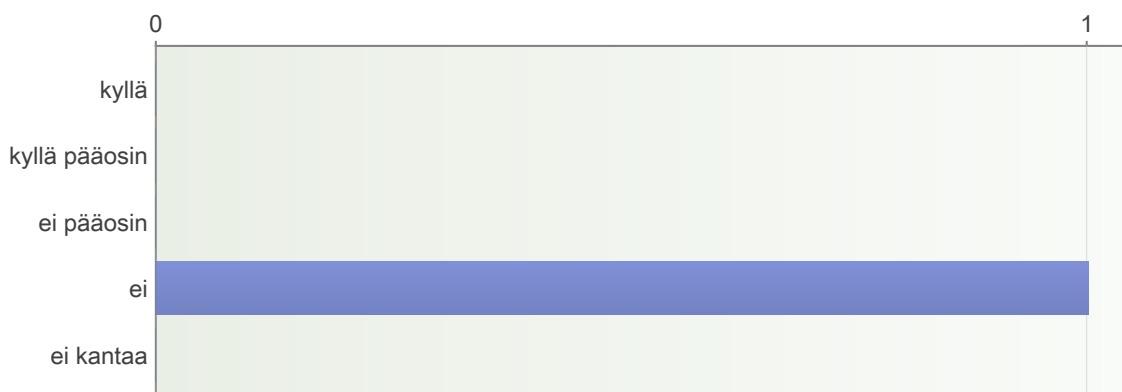
38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Siirtymät yksityisten palvelutuottajien piiriin voivat vaarantaa merkittävästi maakuntien mahdollisuuksia tuottaa vaadittavia erikoissairaanhoidon palveluita tasapuolisesti ja kattavasti. Päivystystoiminta on erityisesti uhattuna.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

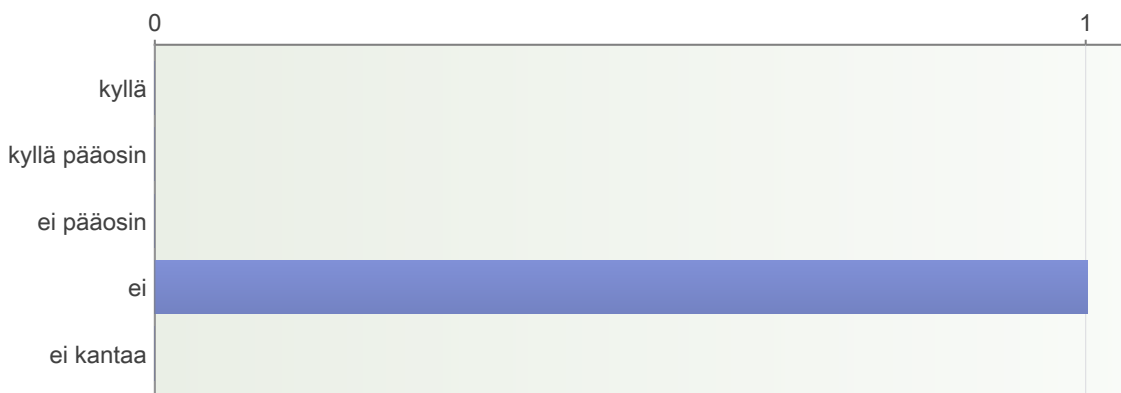
40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asetuksella on säädetty erikoissairaanhoidon työnjaosta ja vaativia toimenpiteitä on keskitetty laadun ja potilasturvallisuuden vuoksi. Lakiehdotus antaisi yksityisille palveluntuottajille liian suuret vapaudet ryhtyä tuottamaan laajasti näitä palveluja. Maakuntien liikelaitosten toimenpiteiden määrät laskisivat ja sitä myötä laatu vaarantuisi jälleen. Toinen kysymys koskee yksityisiä sotekeskuksia. Jo nykyinen kokemus kuntien perusterveydenhuollon kokonaisulkoistuksista osoittaa, että järjestelmässä on heikkouksia ohjauksen suhteen. Vaikka kunnat ovat periaatteessa lähempänä sopimuskumppaneitaan kuin jatkossa maakunnat voivat olla, on laadun valvominen kunnillekin lähes ylivoimaista.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

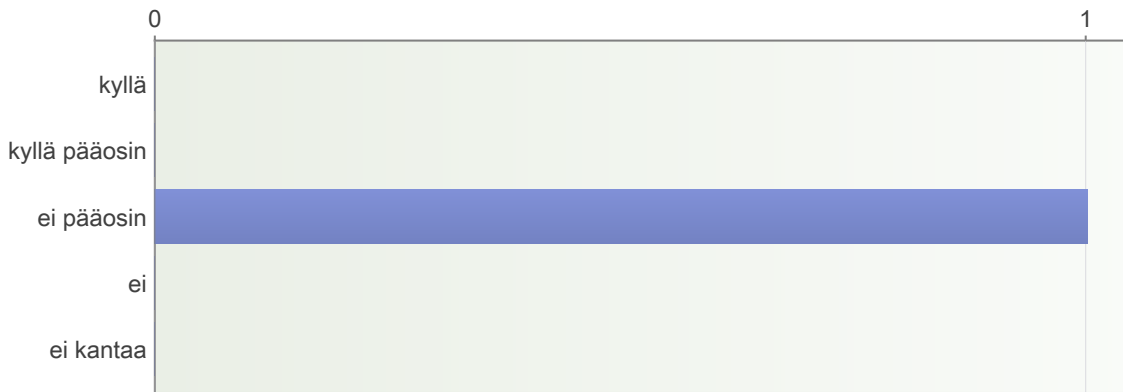
42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Jos maakunnan liikelaitos itse ei voi tarjota palveluja asiakasseteliä vastaan, markkinat ovat lähtökohtaisesti siltä osin vääristyneet.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

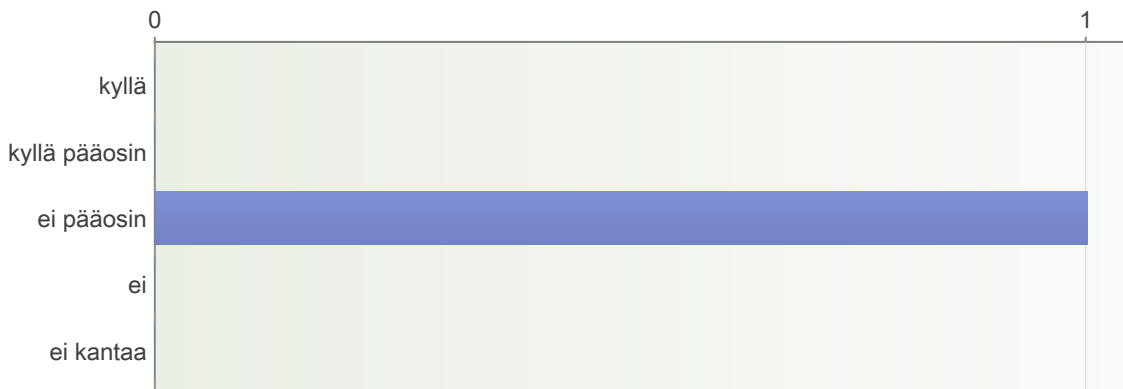
44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kysymyksiä herää. Kuka lopulta päättää asiakassetelikriteereistä? Maakunnan järjestäjä vai maakunnan liikelaitoksen yksittäinen toimija (lääkäri)? Onko aito ohjausmahdollisuus varmasti olemassa?

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

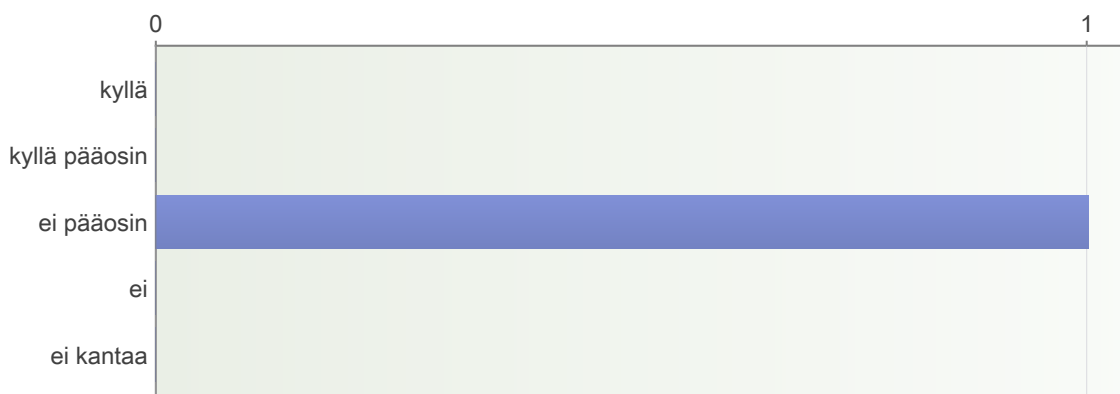
46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Perusidea on ihan hyvä. Mutta jos asiakas haluaa maakunnan liikelaitoksen palvelujen piiriin, hänen on kieltäytävä asiakassetelistä. Jos hän taas valitsee asiakassetelin, hän sulkeutuu pois maakunnan liikelaitoksen tarjoamista palveluista. Tästä syntyy varmasti ongelmia monen asiakkaan kohdalla.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kyllä, mikäli kunnollinen palvelutarpeen arviointi sekä yksilöyty asiakassuunnitelma todella ehditään huolella tehdä, ottaen huomioon palveluverkoston mahdollisuudet. Haastavaa! Vahva epäily on siitä, että todennäköisesti tulee ongelmia maakunnalta vaadittavan palvelujen yhteensovittamisen osalta asiakkaan kulkiessa omia polkujaan eri palvelutuottajien piirissä. Myös kustannukset monessa tapauksessa nousevat.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

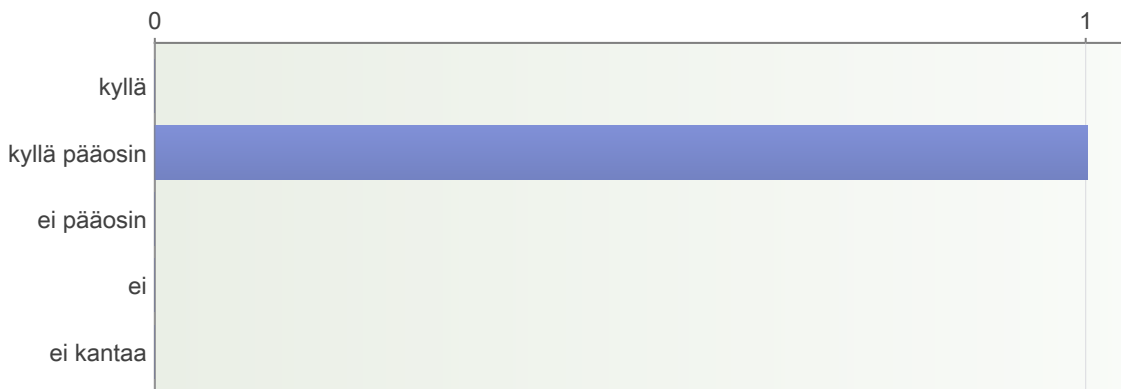
50. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palveluntuottajien valvonta, tuleeeko toimimaan? Entä kansainväliset sote-yritykset? Niiden kontrollointi (esimerkiksi mainituissa jo toteutuneissa kuntien palvelujen ulkoistamistapauksissa) on tähänkin mennessä osoittautunut vaikeaksi.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

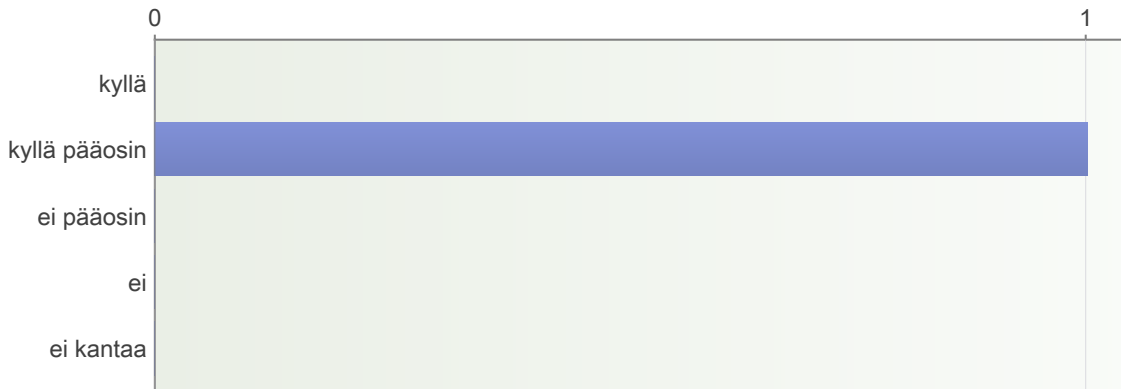
52. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tätä menettelyä pitäisi vielä tarkentaa, jotta järjestämisvastuu toteutuu lain mukaisesti.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

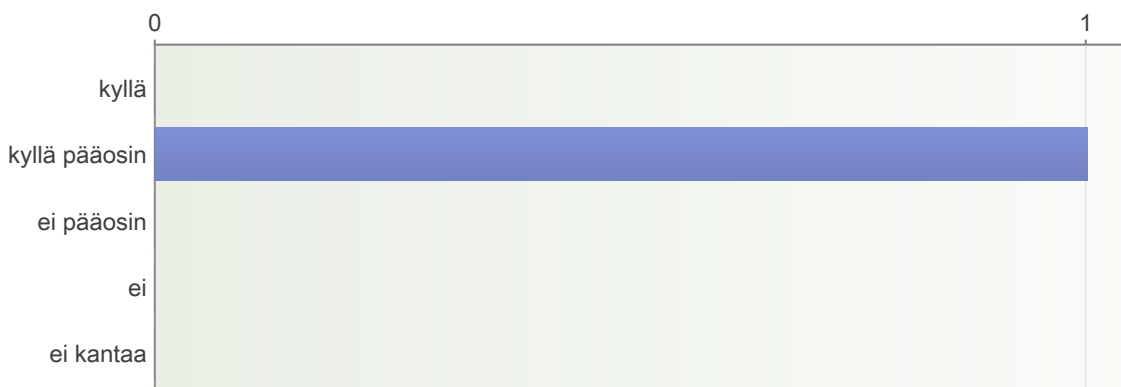

54. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

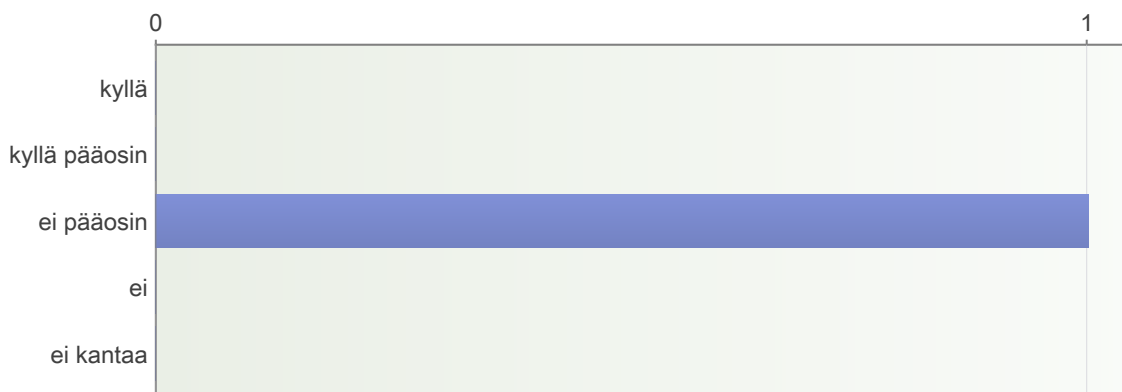
Vastaajien määrä: 1

- Periaatteessa kyllä. Käytännössä palvelutuotannon velvoitteiden toteutumisen seuranta vaatii tuekseen mm. tietoa ja seurantaa tuotettujen palvelujen laadusta, kustannusvaikuttavuudesta ja terveyshyödyistä. Tätä järjestelmää ei vielä ole.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

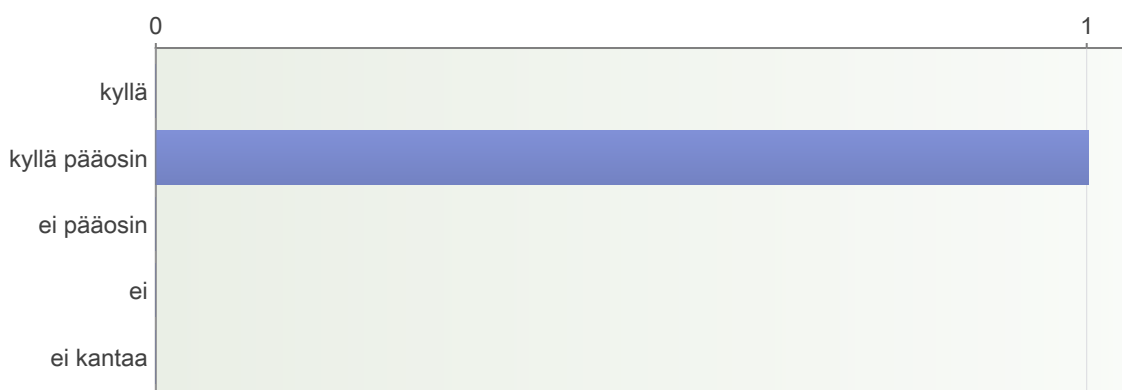
58. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pitäisi varmistaa, että terveemmät potilaat eivät valikoidu yksityisille palveluntuottajille ja kaikki kalliimpi hoito, monisairaat, vanhukset jne maakuntien liikelaitoksille.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

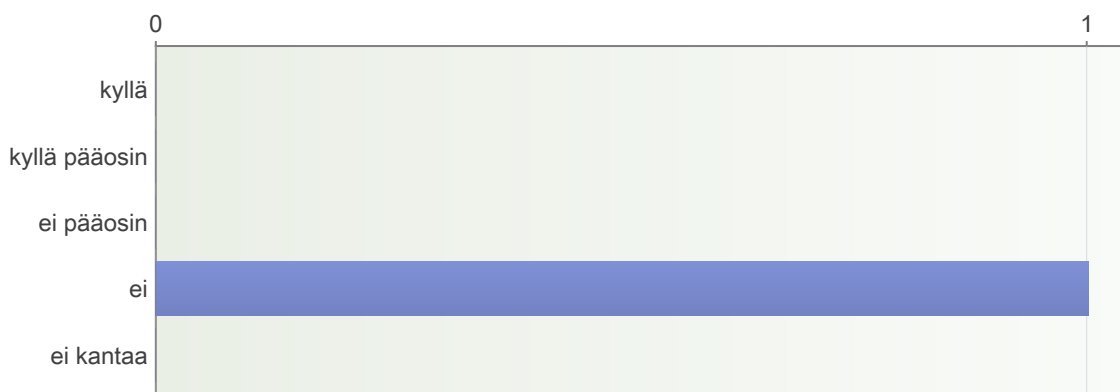

60. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Haja-asutusalueille syntyy vähemmän tai ei ollenkaan palvelutarjontaa. Kilpailua käydään kasvukeskuksissa ja niiden lähiseudulla.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Ei vastauksia.

64. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

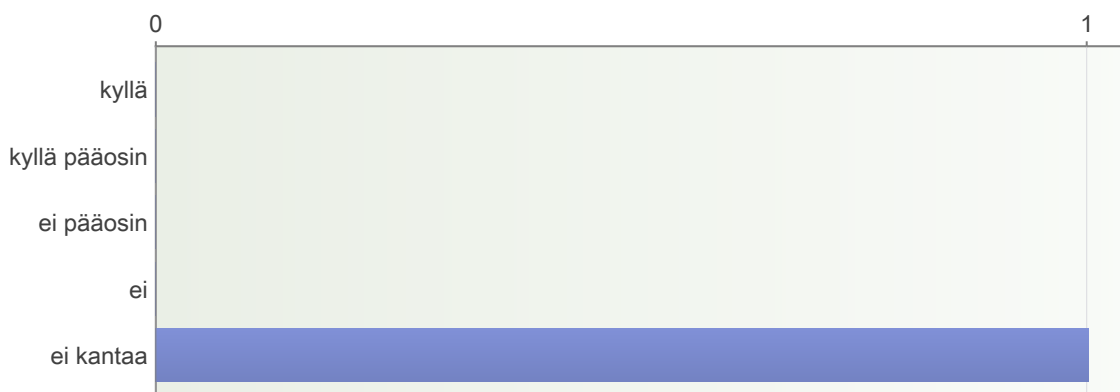

66. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

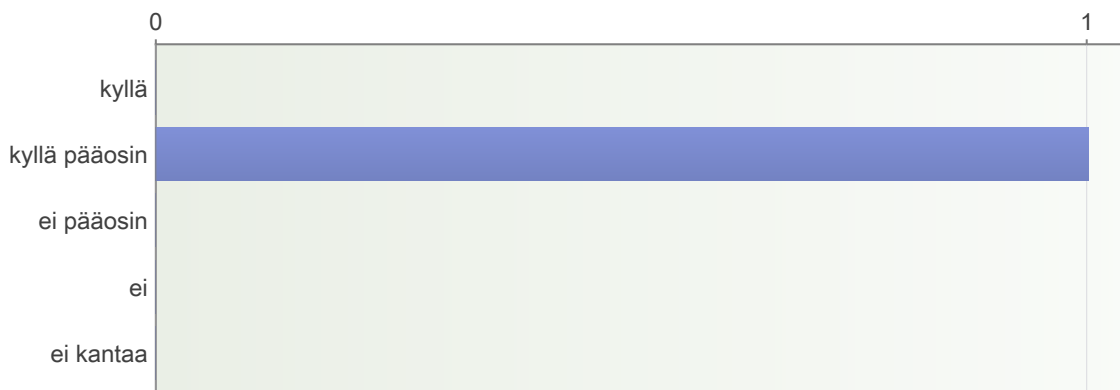

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

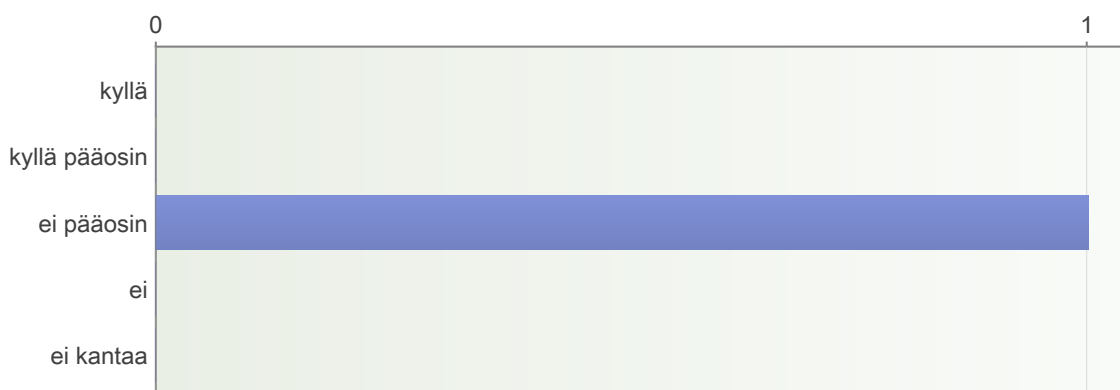
70. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esityksen pohjalta jopa liikaakin.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

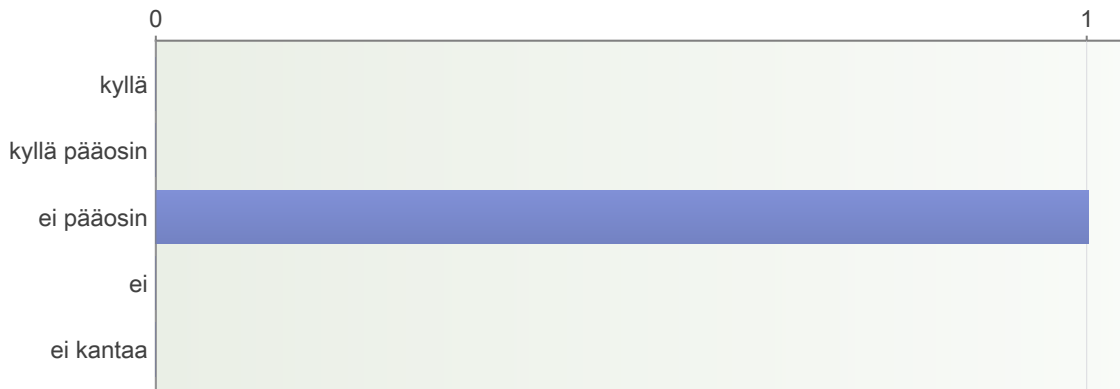
72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- tietyissä asiakassetelin piirissä olevissa sotepalveluissa kyllä. Mutta isot toiminnot vaarassa siirtyä suurten yritysten haltuun.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ei todellakaan.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Suuri epävarmuus vallitsee, etenkin lääkärikoulutuksen ja yliopistollisen sairaalan aseman suhteen.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Tämä ei ole vain yksi pieni osa sote- ja maakuntauudistusta. Se on hyvin keskeinen osa sitä ja voi periaatteessa tässä muodossa mullistaa koko sotepalvelumme jopa kohtalokkaasti.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Vastaajien määrä: 1

- Hiomista ja varovaisempia askeleita moneen kohtaan.